

Van Vlissingen naar Ka

Kamp Nieuw-Milligen

Update van de herinrichting

Als vertegenwoordiger van de gebruiker, primair het Korps Mariniers, beoogt dit artikel de lezer mee te nemen in het proces tot het samenstellen van een ontwerpspecificatie en uiteindelijk de bouw van de nieuwe marinierskazerne. Vanuit een terugblik wordt ingegaan op de behoefte en de wijze waarop dit tot stand is gekomen, inclusief een toelichting waar we nu zijn binnen het project Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen (H-KNM).

De keuze om in 2020 af te zien van de bouw van een marinierskazerne in Vlissingen en in plaats daarvan een kazerne te realiseren in de gemeente Apeldoorn op het huidige complex Kamp Nieuw-Milligen, markeert een fundamentele koerswijziging. Het besluit ging niet alleen over vastgoed, maar over operationele effectiviteit, personeelsbehoud, toekomstbestendigheid en een veelvoud aan andere factoren.¹ Met de herinrichting van Kamp Nieuw-Milligen bouwt Defensie aan een centrale, robuuste thuisbasis voor het Korps Mariniers, een kazerne 'fit for purpose'.

Terugblik: een heroverweging van koers en uitgangspunten

In 2012 besloot het Nederlandse Kabinet dat de marinierseenheden, gehuisvest op de Van Braam Houckgeestkazerne in Doorn, een nieuw onderkomen moesten krijgen in Vlissingen. In de jaren daarna werd echter steeds duidelijker dat deze keuze niet voldeed aan de operationele en organisatorische behoeften van het Korps Mariniers. Met name de afstand tot andere eenheden, de opdracht voor speciale eenheden centraal in Nederland gepositioneerd te zijn, het ontbreken van geschikte oefenterreinen en de beperkte verhuisbereidheid onder het personeel en hun gezinnen vormden de voornaamste knelpunten.

→ Foto's: Ministerie van Defensie | Korps Mariniers | collectie NIMH

■ De opdracht is helder: realiseer een ‘fit for purpose’ kazerne die aansluit bij de dagelijkse praktijk van het korps.

Uit onderzoek bleek dat een verhuizing naar Vlissingen zou leiden tot aanzienlijk personeelsverlies, vooral onder ervaren mariniers en ondersteunend personeel. Dit zou direct gevolgen hebben voor de inzetbaarheid van het korps. De locatie was ongunstig voor centrale samenwerking, vooral voor de NLMARSOF. Geschikte oefenterreinen ontbraken in de directe omgeving en amfibische trainingsmogelijkheden waren beperkt. Daarnaast vielen de realisatiekosten hoger uit dan voorzien.

Op 14 juli 2020 besloot het Kabinet daarom definitief af te zien van de verhuizing naar Vlissingen en te kiezen voor een alternatief dat beter aansloot bij de operationele praktijk.² Daarmee kwam niet alleen een andere locatie in beeld, ook kwam het tot een andere, integrale benadering. Te weten: met een nadruk op samenhang tussen mens, middelen en omgeving.

Kamp Nieuw-Milligen: centraal, verbonden en schaalbaar
Kamp Nieuw-Milligen ligt strategisch op de Veluwe, tussen Uddel en Garderen en nabij Apeldoorn. Dit biedt directe toegang tot belangrijke oefenterreinen, zoals het Garderense Veld, Stroese Zand, het Artillerie Schietkamp 't Harde en het Infanterie Schietkamp Harskamp. Hierdoor kunnen eenheden efficiënter trainen en samenwerken, met kortere reistijden en minder logistieke druk.³ De centrale ligging in Nederland versterkt bovendien de verbinding met andere defensieonderdelen. Dit maakt het voor de betrokken mariniers mogelijk sneller op te schalen en samen te werken.

De toekomstige kazerne wordt ontwikkeld op een terrein van ongeveer 100 hectare, waarvan er 25 bebouwd mogen worden. Dat biedt ruimte voor zowel de bestaande behoefte als toekomstige aanpassingen. Naar verwachting zal KNM aan circa 2.250 medewerkers huisvesting bieden. Dit betreft niet alleen mariniers, maar ook ondersteunende eenheden, stafpersoneel en een beperkt aantal functies van andere defensieonderdelen.⁴ Deze eenheden zijn momenteel werkzaam in Doorn, Maartensdijk en Den Helder.

De gebruiker voorop: van behoefte naar ontwerp

Binnen het project Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen (H-KNM) vertegenwoordigt de projectgroep vVBHKAZ namens het Commando Zeestrijdkrachten de hoofdgebruiker; het Korps Mariniers. De opdracht is helder: realiseer

→ Luchtfoto Kamp Milligen, 1920-1940

↑ Gebouw 82: voormalige 570 Werkplaats

← Gebouw 171: Officiers-Onderofficiershotel

↑ Gebouw 123: opslagloods (nissenhut)

↑ Volleybalveld naast opslagloods

→ Bezoek staatssecretaris van Defensie Derk Boswijk met op de achtergrond het voormalige hoofdgebouw 570 Werkplaats, april 2026

een 'fit for purpose' kazerne die aansluit bij de dagelijkse praktijk van het korps. De ontwikkeling richt zich niet alleen op gebouwen, maar op het functioneren van het complex als geheel. Werken, trainen, wonen en herstellen worden integraal benaderd. De marinierskazerne moet een omgeving bieden waarin de betrokken militairen zich professioneel kunnen voorbereiden op inzet én zich thuis voelen.

Subject Matter Experts: kennis uit de praktijk

Subject Matter Experts (SMEs) zijn inhoudelijke specialisten uit het Korps Mariniers en overige gebruikers. Zij gebruiken hun (operationele) kennis en dagelijkse praktijk en vertalen deze naar concrete eisen en uitgangspunten voor ontwerp en inrichting van het terrein voor de nieuwe kazerne. SMEs spelen een sleutelrol in bovengenoemd proces. Zij leveren input voor de zogenoemde outputspecificaties (OS) door processen, procedures en behoeften te beschrijven. Tijdens de dialoofase in expertsessies toetsen marktpartijen hun ideeën en ontwerpen op basis van de OS met de SMEs op functionaliteit, samenhang en

uitvoerbaarheid. Daarmee voorkomen zij dat oplossingen ontstaan die weliswaar technisch kloppen, maar niet aansluiten bij de praktijk. De bijdrage van deze experts zorgt voor kwaliteit, realisme en draagvlak. Daarmee dragen SME's bij aan kwaliteit, uitvoerbaarheid en draagvlak binnen de organisatie.

Medezeggenschap: structureel ingebed

De medezeggenschap is vanaf het begin structureel betrokken via de Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie (GMC) vVBHKAZ. Het GMC vertegenwoordigt de betrokken diensteenheden en adviseert over de inrichting van de kazerne.⁵ Elk onderdeel van het project wordt behandeld als een voorgenomen maatregel, zoals is vastgelegd met het hoofd Defensie-eenheid en volgens het Besluit Medezeggenschap Defensie. De focus ligt op veiligheid, gezondheid, werkprocessen en leefklimaat. Deze aanpak zorgt ervoor dat aandachtspunten vroegtijdig worden gesignaleerd en meegenomen in het ontwerp, wat leidt tot een betere balans tussen operationele eisen, bedrijfsvoering en arbeidsomstandigheden.

Clusters: samenhang en efficiëntie

De kazerne krijgt een inrichting met 31 hoofdfunctionaliteiten in zes functionele clusters, waaronder werken, wonen, sport, logistiek en operationele faciliteiten. Binnen deze clusters worden functionaliteiten logisch gegroepeerd.⁶ De clusters bevatten bijvoorbeeld zorgfaciliteiten, (specifieke) lesruimten en kantoren, inclusief een omgeving om gerubriceerd te kunnen werken, plannen en vergaderen. Het operationele cluster ondersteunt voorbereiding en inzet, terwijl sportfaciliteiten bijdragen aan fysieke gereedheid en herstel. De clustering bevordert efficiëntie en versterkt de samenhang binnen de kazerne.

DBFMO: sturen op prestaties en beschikbaarheid

Voor de realisatie van Kamp Nieuw-Milligen kiest Defensie voor een DBFMO-constructie (Design, Build, Finance, Maintain, Operate). Eén consortium wordt verantwoordelijk voor ontwerp, bouw, financiering en onderhoud over een periode van 25 jaar. De nieuwe kazerne zal de eerste operationele kazerne zijn, waarbij een DBFMO-constructie wordt toegepast. Deze aanpak sluit aan bij Rijksbreed beleid, waarbij wordt gestuurd op prestaties en beschikbaarheid in plaats van op eigendom.⁷ Deze aanpak stimuleert duurzame keuzes en een hoge beschikbaarheid over de gehele levensduur. Voor Defensie betekent dit minder risico's in de exploitatie en meer focus op de operationele taak, terwijl een marktpartij verantwoordelijk is voor de kwaliteit en continuïteit van het vastgoed en facilitaire ondersteuning. Kritische functies, zoals IV/ICT en beveiliging, blijven onder directe regie van Defensie om de operationele veiligheid te waarborgen.

Stand van zaken en planning

De aanbestedingsprocedure bevindt zich op dit moment in de dialooffase. Sinds het selectiebesluit op 11 februari 2026 werken geselecteerde consortia samen met Defensie aan de verdere uitwerking van ontwerpen. Dit proces zal plaatsvinden van medio 2026 tot eind 2027. Dit zal moeten leiden tot drie concurrerende geldige inschrijvingen, waarna de selectie zal plaatsvinden en het contract als ook de gunning in de eerste helft van 2028 rond moet zijn. De dialooffase is een periode waarbij er geen inhoudelijke communicatie over de aanbesteding wordt gedaan. Het project is dan commercieel vertrouwelijk. De projectdirectie, -groep, SMEs, het Rijksvastgoedbedrijf en overige betrokkenen zullen dan vanuit een compartiment werken.

Parallel hieraan wordt gewerkt aan vergunningen, stikstofvraagstukken en natuurwetgeving. Deze randvoorwaarden zijn bepalend voor de definitieve voortgang van het project en vooral op de voornoemde datum van contract en gunning. Volgens de huidige planning wordt de kazerne begin jaren '30 in gebruik genomen, onder voorbehoud van tijdige afronding van procedures en besluitvorming.⁸

Inbedding in bredere defensieontwikkeling

De herinrichting van Kamp Nieuw-Milligen staat op zichzelf, maar heeft zijdelings te maken met de effecten van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), waarin wordt bepaald welke ruimte nodig is voor kazernes, oefenterreinen en militaire activiteiten in Nederland. Dit project loopt vooruit op de ontwikkelingen van het

■ Defensie kiest voor een locatie die operationeel logisch en toekomstbestendig is en bovenal onze kernprocessen ondersteunt.

NPRD en kan zo waardevolle informatie opleveren voor andere grote defensievestigingsprojecten. De Veluwe is binnen dit programma een kerngebied voor militaire aanwezigheid.⁹ Het is centraal gelegen voor verschillende defensiebrede investeringen op het gebied van drones, toename van helikopterbewegingen en uitbreidingen van diverse eenheden. De ontwikkeling van Kamp Nieuw-Milligen past daarmee in een bredere versterking van de militaire infrastructuur.

Vooruitblik: een robuuste basis voor de toekomst

Met de realisatie van de nieuwe marinierskazerne op het voormalige Kamp Nieuw-Milligen kiest Defensie voor een locatie die operationeel logisch en toekomstbestendig is en bovenal onze kernprocessen ondersteunt. De combinatie van centrale ligging, nabijheid van oefenterreinen en integrale ontwikkeling maakt de kazerne tot een strategische investering voor de inzetgereedheid van het Korps Mariniers. Door gebruikers, specialisten en medezeggenschap actief te betrekken, ontstaat een kazerne die niet alleen voldoet aan eisen en normen, maar daadwerkelijk werkt in de praktijk. Kamp Nieuw-Milligen wordt daarmee meer dan een kazerne, het wordt een thuisbasis die het Korps Mariniers ondersteunt in zijn permanente gereedheid om wereldwijd inzetbaar te zijn, onder alle omstandigheden.

LTKOLMARNIS G.J. van den Dam is voorzitter projectgroep VBHKAZ.

Noten

- 1 Informatiedocument: Uitgangspunten, eisen en voorwaarden aanbesteding. Project 23600 | PPS Kamp Nieuw-Milligen te Uddel.
- 2 Tweede Kamer der Staten-Generaal, *Marinierskazerne Zeeland*, Kamerstuk 33 358, nr. 29 (14 juli 2020).
- 3 Ministerie van Defensie, *Beleidsbrief Marinierskazerne*, Kamerstuk 33 358, nr. 28 (2020).
- 4 Rijksvastgoedbedrijf, *Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen – Projectinformatie* (Den Haag: Ministerie van BZK).
- 5 Tweede Kamer der Staten-Generaal, *Marinierskazerne Zeeland*, Kamerstuk 33 358, nr. 29 (14 juli 2020).
- 6 Informatiedocument: Uitgangspunten, eisen en voorwaarden aanbesteding. Project 23600 | PPS Kamp Nieuw-Milligen te Uddel.
- 7 Rijksvastgoedbedrijf, *DBFMO en Rijksvastgoed* (Den Haag: Ministerie van BZK).
- 8 Rijksvastgoedbedrijf, *Planning Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen*, projectinformatie (2026).
- 9 Ministerie van Defensie, *Nationaal Programma Ruimte voor Defensie*, H8 (2025).